

د همیږا

گوهیشک

دارهکا کوبشی، چپایی، دیم، بچووک، پرستری، تیرتا و بهلگوره، ل ناف دارستانان ژ بلنداییا (۵۰۰ - ۶۵۰) میتران شین دبت و همتا (۷) میتران بهژنی دکت، بهلگ کووزی کووزی، مشارکی و ب ددانوکن. کولیک سپی نه. قورمی وی نه یی راسته و تووغل ستوور و بهقهقه.

باییزی فیقییهکی سیفکی و زهر و هندهجا سورقه و خر و گورؤفر و هندی حولیکین بچووک ددت، ههر نیکی ژنی سنی بهرکین رهق تیده نه و د بنیات ده ههر ژ فان بهرکان شین دبت، گوهیشک ژ بلی کو فیقییی گوهیشکی ددت، دارنی وی بـو پـهـژانان زی ب کار دهیت.

پهوند

ژینگهه: ل جهین نزم و داکهفتی و یین ب ردها و شۆرک و دهرافان همتا بلنداییا ۱۸۰۰ میتران شین دبت.

نیشان و سالوخ: گیایهکی ژیدریژه ژ ۲۰-۴۰سهنتیمتران بهژنی دکت. ل نهردین ب ردها ب مشهیی و تیکره و د بهریکره و فان دهیته دیتن. بهلگ پان و دریزوکن و لیف ب ددانوکن همتا رادهیهکی کولیکین وی خهمرن و وهکی ویشیک و گولیفکان خوه ددنه نیك. بینهکا تایبته ههیه. تامخوده. گهله جوون و رهنک ژنی ههنه، چوونهک ژنی بو جوانییی د باخچهیین ناف مالان ده دهیته چانندن. بهلگین وی کسهکهکی فهکری و بی پوورت و نازکن. گیایهکی پزیشکییی ساخلمه، ئیشپر و پهچکمر و پافزکمر و بانازو و خوارن حهلین و هشیارکمر و چهلهنگههره و دزی رینجبوونی په نانکو تهشمنوچی.

پیکهاتن: مینتول و مازی و کارفون تیده په.

سرۆشتی دا

نیسماعیل ناها شاهین

دوویشک

مەزناتی و کەلواش: درێژاییا دوویشکی مە د نافەرا (۱۳۰-۱۷۰) ملیمێتران دەیه و بچووکی وان ژ دو سەنتیمێتران نابۆرت. نیشان و سالۆخ: تەبایەکی شەفکەرە ژ بنەمالا تەقنپیرکانە. ب هەشت بێیانە و ژ سەری قە دو کێلبەیی ب هیز هەنە ب نیچیرا خوە پرت پرت دکت. دوویشکی گەهگەهی درێژی سەرئەقراز و دووماهی ب زیلکە. زیلکا وی وەکی چەنگالانە و ب ژمەرە، بێ بەرمقانیی ژ خوە دکت و نیچیری زی بێ دکت. ژمەرا وی کارلیکەر و کوژدکە نەمازە بۆ بچووکان. گەلەک جوون ژ ل کوردستانی هەنە و بێن ژ هەمیان بەرجافتەر دوویشکی رەش (پتر ل ناف چیاپان هەیه) و دوویشکی زەرن. دوویشکی زەر کو باراپتر دەشتی یە و بەرمقازی هزرکرنا خەلکی ژ بێ رەش دژوارترە بۆ پێشەدان.

ژینگە: ل دەقەرین هوون و گەرم بێن خیزگەه و هەشک یان تێردەغەل و ب رەوا مەشە هەیه. ب رۆژ د بن ناخی و بن بەمران قە خوە قەدشیرت و ب شەف دەمن تاری دادکەفتە ناخی دەرکەفت.

زێدەبوون: تێژک د زکی ماکێ دە ژ هیکان دەرکەفن و چەندەکی وەراری دکن پاشی دبن، ماک بۆ دەمن دو حەفتییەکان تێژکان دکتە پشتا خوە هەتا مەزن و پەپێ دبن و بۆ خوارن و قەخوارنی بێ منەت دبن.

خوارن: خوارنا وی گیانەومر و میش و مۆرین بچووکن، ب کێلبان نیچیرا خوە دەنجنت و ب دەقی دمیژت. هەندەجا بەری خوارنی پێشە ددت، خاف و خلیل دکت ژ نوو دخوت. دوویشک باراپتر ب شەف ل خوارنی دگەرت. ئەو ب خوە ژ خوارنا هەندەک جوونین زیفزیفە و تەقنپیرک و مار و بالندەیانە.

نلھو، نلھو

مەزناتی و کەلواش: ۷۰-۸۰ سەنتیمێتران درێژە.

سالۆخەت: بالندەیهکی گۆشتخۆەرە. رەشەکی قەهوایی یە. پشەتباتک و کولوفانک ب زەراتییەکا سڤک تامدایی نە چەند ب ناف سالان دە بچت زەراتییا ژینگۆتی سپی دبت. هەندەک پەڕین سەرمالان ب سپی قەنە. کوری قەهواییەکا گیخگیخا دووماهی رەشە. پەڕین باسکین پێیان رەشن و ژ بنی تاری نە. مێ ب کەلواشی قە ژ نییری مەزنترە. سبیلکا چافان خوەلیکییەکا تامزەرە. نکل رەسایییەکی ب سەر شینی قەیه و سەردفەنک زەرە. بێ زەرن و پەنج رەشن.

ژینگە: زفستانان ل نەردی دەشت و ب قەرام و ل میرگان پەیدا دبت. زێدەبوون: ل سەر دارین بلند و دوورەدەست هیلینا خوە جی دکت. خوارن: نیچیرا وی گیانەومرن و ئەگەر چو ب دەست نەکەفت، خوە ژ کەلەخان ژ ناداتە پاش.

جەین لی بەلاق: ل ژیرییا رۆژھلاتا ئەورپا و ژیرییا رۆسیا و ترکیا و سوورپا و فلسینی هەتا نیفەکا ناسیا تێژکان دنینتە دەر. زفستانا خوە ل عیراقی و نیف گزیرتەیا عەرەبی و سینایی و مسری و سوڈانی و حەبەشە و هندی دەرپاز دکت.